

کوتری، عباس، ۱۳۳۵-
زکات بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام) / عباس کوتری؛ تهیه
پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن
قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه
علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۸
۶۸ ص
978-600-195-573-0
۱۰۰۰۰ ریال:

فیبا
کتابنامه: ص. [۶۵] - ۶۷؛ همچنین به صورت زیرنویس
زکات (اسلام) -- جنبه‌های قرآنی
زکات (اسلام) - احادیث
دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و
فرهنگ اسلامی، پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن

BP ۱۸۸/۴

۲۹۷/۳۵۶

۶۰۵۴۳۶۹

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست‌نویسی:
یادداشت:
موضوع:
موضوع:
شناسه افزوده:
رده‌بندی کنگره:
رده‌بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

زکات

بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام

عباس کوثری

پارلمان مشورتی و فرهنگ اسلامی

زکات

بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت علیهم السلام

عباس کوثری

ناشر

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی وابسته

به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

تهیه

پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن

سرپرستار

محمدباقر انصاری

ویراستار

فاطمه رحیمی بهشت‌آباد

لیتوگرافی، چاپ و صحافی

چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۰۰۰ تومان

عنوان: ۵۸۰؛ مسلسل: ۹۰۰

نشانی:

قم، خیابان معلم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ

اسلامی، نشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

تلفن و دورنگار: ۳۷۸۳۲۸۳۴ - ۰۲۵

ص.پ: ۳۷۱۸۵/۳۶۸۸

کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۵۹۱

مراکز پخش:

۱. قم، میدان شهدا، تلفن و دورنگار

۳۷۸۳۲۸۳۴ - ۰۲۵، تهران، خیابان انقلاب،

روبروی در دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه

همکف، واحد ۳۱۲، تلفن: ۶۶۹۵۱۵۳۴

وب‌سایت: www.pub.isca.ac.ir

ایمیل: nashr@isca.ac.ir

فروشگاه مجازی نشر:

www.shop.isca.ac.ir

فروشگاه نشر دیجیتال:

www.pajoohaan.ir

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	 ۱. مفهوم‌شناسی سبک زندگی اسلامی
۱۴	 ۲. مبانی سبک زندگی
۱۵	 ۳. گستره سبک زندگی اسلامی
۱۷	 زکات
۱۸	 ۱. مفهوم‌شناسی زکات
۲۰	 ۲. اقسام زکات
۲۲	 ۳. گستره زکات
۲۴	 ۴. پیشینه زکات
۲۴	 ۵. وجوب زکات
۲۶	 ۶. زکات در حکومت پیامبر ﷺ
۲۷	 ۷. زکات در سیره معصومین علیهم‌السلام
۲۸	 ۸. اهمیت زکات

۹. عبادت بودن زکات ۳۱
۱۰. آداب و سبک مطلوب در زکات ۳۲
- الف) آداب جمع آوری زکات ۳۲
- ۱) دعا ۳۲
- ۲) نرمخویی ۳۳
- ۳) رعایت حقوق حیوانات ۳۴
- ۴) امانت داری ۳۴
- ۵) پرهیز از گرفتن هدیه ۳۵
- ۶) قبول سخن مالک ۳۶
- ب) آداب پرداخت زکات ۳۶
- ۱) گزینش اموال خوب ۳۶
- ۱۲) حفظ کرامت و حرمت مستحقان ۳۷
- ۳) جدا کردن فوری مقدار زکات ۳۸
- ۴) اولویت دادن خویشاوندان ۳۸
- ۵) پرداخت علنی ۳۹
- ۶) دقت در موارد مصرف ۴۰
۱۱. آداب مستحق زکات ۴۰
- الف) امتناع نکردن از گرفتن زکات ۴۱
- ب) تلاش برای کارایی ۴۱
۱۲. مطالبه زکات از سوی فقیه ۴۳
۱۳. جواز پرداخت زکات از سوی مالک ۴۳
۱۴. موارد مصرف زکات ۴۴
۱۵. آثار زکات ۴۵

الف) آثار فردی	۴۶
(۱) طهارت روح	۴۶
(۲) آمرزش گناه	۴۷
(۳) قرب الهی	۴۷
(۴) مصونیت از عذاب	۴۷
(۵) آرامش	۴۸
ب) آثار اقتصادی	۴۸
(۱) نمو مال	۴۸
(۲) تعدیل ثروت	۴۹
(۳) از بین بردن فقر	۵۰
(۴) جلوگیری از رکود سرمایه	۵۲
ج) آثار نظامی	۵۳
تقویت بنیه دفاعی	۵۳
د) آثار اجتماعی	۵۳
(۱) جذب مخالفان	۵۳
(۲) رفع کینه از ثروتمندان	۵۴
۱۶. زکات فطره	۵۵
الف) اهمیت زکات فطره	۵۵
ب) آثار زکات فطره	۵۷
(۱) رهایی از تعلقات مادی	۵۷
(۲) کمک رسانی فوری به مستمندان	۵۷
ج) آداب و سبک مطلوب در زکات فطره	۵۸
(۱) قصد قربت	۵۸

- ۵۸..... ۲) پرداخت قبل از نماز
- ۵۹..... ۳) اولویت خویشاوند و همسایه
- ۵۹..... ۴) پرداخت در محل تکلیف
- ۶۰..... د) استمرار فطریه برای پدر بعد از فوت
- ۶۰..... ۱۷. راهکارهای ترویج زکات
- ۶۰..... الف) معرفی الگوها
- ۶۱..... ب) مسئولیت‌پذیری حکومت
- ۶۲..... ج) بیان آثار پرداخت زکات
- ۶۲..... د) استفاده از رسانه
- ۶۲..... هـ) آسیب‌شناسی پرداخت نکردن زکات
- ۶۲..... ۱) ترک امر به معروف و نهی از منکر
- ۶۳..... ۲) یقین نداشتن به بازگشت اموال
- ۶۴..... ۳) حرص و ورزی
- ۶۵..... کتابنامه

سخنه با خواننده

قال الله تعالى «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً»^۱ هرکس کار شایسته‌ای انجام دهد، خواه مرد باشد یا زن، در حالی که مؤمن است، او را به حیاتی پاک زنده می‌داریم.

پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن تلاش نموده است با همت پژوهشگران فرهیخته و بهره‌گیری از آموزه‌های نورانی قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام) و تدوین فرهنگ‌نامه سبک زندگی، کاربردی‌ترین اطلاعات موضوعات مرتبط با حوزه‌های گوناگون فردی، خانوادگی، اجتماعی و محیط زیست را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. در میان مدخل‌های این فرهنگ‌نامه، برخی موضوعات از کاربرد فرهنگی ویژه‌ای برخوردارند و عموم افراد جامعه به صورت گسترده با آن سروکار دارند؛ از این رو به منظور ارتقا و تقویت سبک زندگی اسلامی، شایسته است آموزه‌های دینی مربوط به این گونه موضوعات علاوه بر ارائه در فرهنگ‌نامه، به صورت کتابچه‌های مستقل نیز در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. بر همین اساس در اثر پیش رو، توصیه‌های مربوط به زکات در آموزه‌های قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام) در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

امید آنکه تهیه این گونه آثار، قدمی باشد در پاسخگویی به دغدغه‌های مقام معظم رهبری درباره سبک زندگی اسلامی.

در پایان شایسته است از حمایت‌های ریاست محترم دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر واعظی، ریاست محترم پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر لک‌زایی، رئیس محترم قطب اخلاق، خانواده و سبک زندگی حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی علیزاده، طراح و مجری فرهنگ‌نامه سبک زندگی حجت الاسلام والمسلمین عیسی عیسی‌زاده، مدیرگروه فرهنگ‌نامه‌ها و معاجم قرآنی حجت الاسلام والمسلمین عباس کوثری که تدوین این اثر را بر عهده داشتند، تشکر و قدردانی کنم؛ همچنین از شورای علمی فرهنگ‌نامه سبک زندگی حجج اسلام آقایان حمیدرضا مطهری، محمد عالم‌زاده نوری، محمدعلی خادمی، محمد قطبی، محمد سحرخوان و ناظران پروژه آقایان حجت الاسلام والمسلمین صادق فدکی و محمد مهدی فیروز مهر و ارزیابان آقایان حجت الاسلام والمسلمین سیدمصطفی اسدی و علیرضا انصاری و کارشناس اجرایی حجت الاسلام والمسلمین سیدکریم آقامیری و نیز نشر پژوهشگاه که عهده دار آماده‌سازی فنی و چاپ و نشر اثر حاضر بوده و هست؛ سپاسگزاری نمایم.

محمدصادق یوسفی مقدم

رئیس پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن

مقدمه

سبک زندگی هر جامعه‌ای نمای ظاهر و آشکار هویت آن جامعه است و هر جامعه‌ای زمانی می‌تواند آثار و نتایج ایدئولوژی و جهان‌بینی خود را به نمایش بگذارد که سبک زندگی او متناسب با باورها و ارزش‌هایش شکل گرفته باشد. جامعه کنونی ما به علت تأثیرپذیری از فرهنگ غرب از یک سو و تحت تأثیر زندگی قبل از انقلاب اسلامی از سوی دیگر، متأسفانه نتوانسته است میان باورهای اصیل اسلامی و سبک زندگی خود در حوزه‌های گوناگون فردی و اجتماعی، ارتباطی عمیق و تنگاتنگ ایجاد کند و از داشتن سبک زندگی اسلامی به معنای واقعی محروم مانده و نتوانسته است از میوه‌های ارزشمند عقاید و باورهای دینی خویش در عرصه رفتار و سبک زندگی بهره‌مند گردد. مقام معظم رهبری با درک صحیح از این وضعیت نگران‌کننده جامعه فرمودند: باید آسیب‌شناسی شود که چرا ما در این حوزه (سبک زندگی اسلامی) که بخش حقیقی و اصلی تمدن است، پیشرفت نکردیم. ایشان برای اصلاح جامعه از آسیب‌های یادشده و دستیابی به زندگی بر اساس سبک اسلامی فرمودند: هدایت قرآن را باید در زندگی خود حاکم کرد؛ ما بحمدالله هم قرآن را داریم و هم کلمات اهل بیت (علیهم‌السلام) را داریم، «انی تارک فیکم الثقلین»؛ باید از اینها استفاده کنیم و جامعه را بر

اساس اینها شکل دهیم^۱ و اگر در جوامع بشری قرآن حاکم باشد، هم سعادت دنیا هست، هم علو معنوی هست، راه سلامت را، راه امنیت را، راه امنیت روانی را قرآن به روی ما باز می‌کند؛ راه عزت را قرآن به روی ما باز می‌کند؛ راه زندگی درست را و سبک زندگی سعادت‌آمیز را قرآن به روی ما باز می‌کند.^۲

از موضوعات مهمی که می‌توان با بهره‌گیری از معارف نورانی قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام)، نکات ارزشمندی درباره آن به جامعه ارائه نمود، موضوع زکات است. در پژوهش پیش رو تلاش شده است توصیه‌ها و آدابی که در آموزه‌های قرآن و اهل بیت (علیهم‌السلام) درباره زکات به آن اشاره شده است، در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد.

عباس کوثری

عضو هیئت علمی پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن

۱. سخنرانی در جمع جامعه قرآنی کشور؛ ۹۲/۴/۱۹.

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=23070>

۲. سخنرانی در جمع قاریان قرآن؛ ۹۲/۳/۱۸.

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22828>